

♦ NARODNI DOM MARIBOR ♦
KONCERTNA 70
POSLOVALNICA
SEZONA 2015/2016

komorni cikel
1. abonmajski koncert

18. november 2015

ob 19.30

Dvorana Union, Maribor

Pihalni kvintet Slowind

Andrea Rucli klavir

Spored:

Francis Poulenc (1899–1963)

Sekstet za klavir in pihalni kvintet, FP 100

Allegro vivace

Divertissement: Andantino

Finale: Prestissimo

Vito Žuraj (*1979)

Contour za pihalni kvintet

* * *

Louise Farrenc (1804–1875)

Sekstet za klavir in pihalni kvintet v c-molu, op. 40

Allegro

Andante sostenuto

Allegro vivace

Skladatelj in pianist **Francis Poulenc** je danes znan predvsem kot pomemben skladatelj zborovske glasbe. Na začetku svoje skladateljske poti je komponiral predvsem klavirsko in instrumentalno glasbo. Njegove skladateljske začetke je oblikovala glasba Mozarta, Schuberta, Chopina in Schumannja, kasneje pa je odkril tudi Bacha. Kot skladatelj se je javnosti prvič predstavil leta 1917 in se hitro uveljavil v pariških umetniških krogih, v katerih je srečal slavne pesnike, izvajalce in skladatelje ter postal član odmevne skladateljske šesterice Les Six. Njegovo glasbo tistega časa so prijatelji opisali kot »klasično, a z napačnimi notami«. Ta lahkotna, svetla glasba je šla hitro v uho in je še danes zelo priljubljena, a prav zaradi tega sodobniki Poulenca sprva niso dojemali kot resnega skladatelja. Kasneje je zaradi prelomnih dogodkov v življenju začel ustvarjati več vokalne in sakralne glasbe, v kateri je njegov izraz postal globlji in bolj mističen. Dvojnost med lahkotnostjo in globino ter religiozno mistiko in duhovitostjo lahko zasledimo v večini Poulencovih del. Nedvomno ga je, po besedah prijateljev »malopridneža in meniha obenem«, zaznamovala tudi osebnostno.

Pomembno obdobje skladateljevega življenja so bila 30-ta leta 20. stoletja. Takrat je ponovno pretehtal svojo umetnost in skladateljska sredstva, začel pisati sakralno glasbo ter ustvaril nekaj svoje najboljše klavirske, komorne in orkestrske glasbe. To obdobje je prineslo elegantni *Sekstet za klavir in pihalni kvintet*, napisan leta 1932 in prvič izveden leta 1933. Skladatelj ga je leta 1939 temeljito revidiral: menil je, da je bilo v prvem poskusu »veliko dobrih idej, a cela stvar je slabo stala skupaj«. V novi različici je bilo delo prvič izvedeno leta 1940. Posvečeno je bilo kuratorju louvrskega muzeja Georgesu Sallesu, ki je skladatelju omogočil začasno bivanje v svoji hiši na Montmartru. Poulenc je sekstet opisal kot »komorno glasbo najbolj neposredne vrste: homage pihalom, ki sem jih vzljubil v trenutku, ko sem začel komponirati«. Kot pianist je dobro vedel, kako v

zasedbo vključiti klavir, ki ni le spremljava pihal, temveč enakovreden protagonist v glasbenih dialogih. Hitri in ognjevit *Allegro vivace* je neoklasicistično zvoneč stavek, poln osupljivih, energičnih ritmov, ki se v počasnem srednjem delu umaknejo liriki in melanholiji, dokler se energija začetka ne vrne s polnim zamahom. V tridelnem *Divertissementu* (počasi – hitro – počasi) skladatelj melodije seli iz instrumenta v instrument, Finale pa je živahen rondo, ki z osupljivo lahkotnostjo raziskuje instrumentalne barve. Svetlobo tega stavka občasno prekinjajo lirične figure, katerih nežna nostalgija odzvanja tudi v zaključku stavka in tako zaokroži delo, razpeto v dvojnost med duhovitostjo in melanholijo.

V Mariboru rojeni **Vito Žuraj** je kompozicijo študiral na Akademiji za glasbo v Ljubljani pri Marku Mihevcu, na Visoki šoli za glasbo v Dresdnu pri Lotharju Voigtländerju ter na Visoki šoli za glasbo Karlsruhe pri Wolfgangu Rihmu, kjer je obenem zaključil tudi magistrski študij s področja glasbene tehnologije pri Thomasu A. Trogeju. Izpopolnjeval se je tudi na številnih mojstrskih delavnicah in bil prejemnik uglednih štipendij. V sezoni 2009/2010 je bil tako štipendist zasedbe Ensemble Modern Akademie, med letoma 2010 in 2012 štipendist glasbenega gledališča Akademie Musiktheater heute Sklada Nemške banke, lani pa je bil rezidenčni skladatelj Nemške akademije v Rimu Villa Massimo. Mladi skladatelj sodeluje z znanimi orkestri, kot so Newyorška filharmonija, Simfonični orkester Jugozahodnega nemškega radia Stuttgart (SWR), Slovenska filharmonija in Radijski simfonični orkester Frankfurt ter z zasedbami, kot so Ensemble Modern, Klangforum Wien, Scharoun Ensemble, Ensemble Recherche in Komorni zbor RIAS. Njegova dela izvajajo na prestižnih lokacijah (Berlinska filharmonija, Muzej sodobne umetnosti (MoMA) v New Yorku, salzburški Mozarteum, Kölnska filharmonija ter Semperjeva opera v Dresdnu) in v okviru uglednih mednarodnih glasbenih

festivalov (mdr. Salzburški festival, Bienale Newyorške filharmonije, Ultraschall Berlin, darmstadski mojstrski tečaji, pariški Manifeste, Glasbeni teden Gaudeamus in Takefu festival na Japonskem), pod taktirko uveljavljenih dirigentov, kot so Matthias Pintscher, Johannes Kalitzke, Beat Furrer in Emilio Pomarico. V gledališču Bielefeld je bila leta 2013 uspešno premierno izvedena njegova prva opera *Orlando: Grad*. Intenzivno ukvarjanje z elektronsko glasbo je Žuraja vodilo k sodelovanju z Eksperimentalnim studiem Jugozahodnega nemškega radia (SWR) Freiburg, Inštitutom za raziskovanje in izvajanje avantgardne elektro-akustične umetniške glasbe IRCAM Pariz in Centrom za umetnost in medije ZKM Karlsruhe. Za svoje kompozicije je prejel številne nagrade, med drugim prvo nagrado za kompozicijo Deželne prestolnice Stuttgart v letu 2012 ter Orkestrsko nagrado Nemške radijske filharmonije Saarbrücken. Žuraj predava instrumentacijo in gregorijanski koral na Visoki šoli za glasbo v Karlsruheju in od leta 2014 teoretske predmete na ljubljanski Akademiji za glasbo. Skladba *Contour (Obris)* je nastala za pihalni kvintet Filharmoničnega orkestra Nemškega radia iz Saarbrückna, ki jo je krstno izvedel leta 2012. Po skladateljevih besedah jedro kompozicije predstavljajo mozaiku podobni zvočni elementi, v okviru katerih vsako od petih glasbil enakovredno prispeva h gradnji glasbenih vzorcev. Posamezne tone Žuraj primerja z atomi v vrtnicu tonskih višin, z ritmičnega vidika organiziranih po principu 'nepravilne enakomernosti' – podobno kakor morski valovi, ki so si vsi zelo podobni, a težko bi našli dva, ki sta res popolnoma enake oblike. Nadalje jih primerja z obrisom skalovja gorske verige, ki se od daleč zdi kakor ena samcata neprekinjena krivulja, pogled od blizu pa razkrije, da je sestavljena iz velikega števila krajših črtic, ki se dopolnjujejo v celoti.

Skladateljica, pianistka in pedagoginja **Jeanne-Louise Farrenc** izhaja iz umetniške družine. Na pariškem kon-

servatoriju je študirala klavir pri Hummlu in Moschelesu ter se razvila v prvovrstno pianistko. Obenem je na konservatoriju privatno (reden študij kompozicije ženskam ni bil dovoljen in študentkam je bila namenjena le vloga izvajalk) študirala kompozicijo in orkestracijo z Reichom. Louise Farrenc je tudi ta študij uspešno zaključila in se uveljavila kot skladateljica. Med njena najpomembnejša dela sodijo klavirska, orkestrska in komorna dela; niz etud *Air russe varie* je bil vključen v uradni načrt za študij klavirja na pariškem konservatoriju in o njem je navdušeno pisal tudi Schumann. Žal mnoga druga dela (npr. simfonije in uverture) niso nikoli izšla v tiskani obliki. Njena komorna glasba je znana po izredni skladateljski dovršenosti in privlačnosti, čeprav so ji mnogi očitali pomanjkanje pustolovskega duha. Leta 1842 je Louise Farrenc, ki je bila odlična pedagoginja, postala profesorica klavirja na pariškem konservatoriju in s tem edina ženska učiteljica (plačana bistveno manj kakor njeni moški kolegi) na tej prestižni ustanovi v 19. stoletju. Po zgodnji smrti svoje nadarjene hčere se je Louise Farrenc še bolj posvetila klavirskemu ustvarjanju, pa tudi preučevanju in oživljanju stare glasbe za glasbila s tipkami.

Sekstet za pihala in klavir (1852) je nastal v obdobju, ko se je Louise Farrenc že uveljavila kot pedagoginja in instrumentalna skladateljica ter avtorica priljubljene *Noneta* in dveh klavirskih kvintetov. Sekstet je napisan po zgledu Mozartovega *Kvinteta v Es-duru* in Beethovnovih kvintetov ter velja za prvo delo za zasedbo pihalnega kvinteta in klavirja (»mozartovskemu« kvintetu je dodana flavta). Delo sicer ostaja v območju tradicionalnih harmonij, a je odločno, pretanjeno orkestrirano in izjemno melodiozno. Klavirski part je bleščeč in ponekod spominja na koncerte Hummla, pri katerem je Louise Farrenc študirala, pihala pa so nekakšen orkestralni ansambel, ki podpira klavir. V zunanjih stavkih Farrencova pretanjeno kombinira odločnost in energičnost z delikatno melodiko, osrednji stavek pa

preveva serenadno vzdušje. Bogate melodije barvo vsakega posameznega instrumenta predstavijo v najboljši luči. Sekstet je lep dokaz značilne francoske ljubezni do zvoka pihal: prav v Franciji se je umetnost igre na pihala razvila do popolnosti in tam so bili doma odlični izdelovalci glasbil. Sekstet je bil verjetno eden od odločilnih del, zaradi katerih je Louise Farrenc v letih 1861 in 1869 prejela nagrado Chartier s strani Francoskega inštituta za svoj izjemni prispevek na področju komorne glasbe.

Katarina Šter

Pihalni kvintet Slowind

Aleš Kacjan, flavta
Matej Šarc, oboa
Jurij Jenko, klarinet
Metod Tomac, rog
Paolo Calligaris, fagot

Pihalni kvintet Slowind je bil ustanovljen pred enaindvajsetimi leti. V tem času se je ansambel, ki izvaja praktično vsa dela standardnega repertoarja za ta sestav, profiliral še v brezkompromisnega in v slovenskem prostoru najaktivnejšega izvajalca sodobnih del, od klasikov avantgarde do najmlajših, še neuveljavljenih, a zelo obetavnih avtorjev našega časa. Slowind z naročanjem del stalno spodbuja mlade slovenske skladatelje ter se rad odziva vabilom za izvedbe novitet na mnogih evropskih odrih. Obenem že vrsto let tesno sodeluje z uveljavljenimi svetovnimi skladatelji, kot so Vinko Globokar, Robert Aitken, Heinz Holliger, Jürg Wyttenbach, Uroš Rojko, Martin Smolka, Volker Staub, Ivo Nilsson, Gérard Buquet, Niels Rosing Schow in drugi. Kvintetu skladatelji posvečajo svoja dela in ga vključujejo v svoje projekte. Slowind tako redno gostuje na nekaterih najpomembnejših prizoriščih sodobne glasbe: Ars Musica Bruselj, Bienale Bern, Klangspuren

Innsbruck, New Music Concerts Series Toronto, Contempuls Praga, Théâtre Dunois Pariz ter Beneški in Zagrebški glasbeni bienale. Samo lani, v jubilejnem letu obstoja ansambla, je Slowind nastopil na treh koncertih v Parizu, sedmih v Združenih državah Amerike in treh na Danskem. Letos kvintet poleg koncertov po Sloveniji gostuje še v Firencah na festivalu music@vil-laromana in Synergien San Polo, na Beneškem bienalu, v Berlinu, na Japonskem in v Ženevi.

Na domačem prizorišču je ansambel na področju slovenske glasbe v zadnjih letih še okrepil svojo dejavnost. Samo v minuli koncertni sezoni je v sodelovanju z Društvom slovenskih skladateljev krstil več kot dvajset novih del. Ob tem pa se je v pomladnem ciklu z naslovom Okus po času, ki beži poklonil tudi klasikom slovenskih modernistov Lojzetu Lebiču, Božidarju Kosu, Jakobu Ježu, Ivu Petriču in drugim, ter tako ponovno osvetlil nekatera pomembna dela, nastala že pred desetletji. Slowind je letošnjo jesen priredil že svoj 17. festival. Če se je cikel v prvem obdobju plemenitil predvsem s prispevki uglednih umetnikov, s katerimi je ansambel muziciral – Heinz Holliger, Robert Aitken, Alexander Lonquich, Arvid Engegård, Aleksandar Madžar, Mate Bekavac, Steven Davislim, Christiane Iven, Matthias Würsch in drugi – se je skozi leta razvil v pravo gibanje. Promoviranju sodobne svetovne komorne literature in celovitim predstavitvam nekaterih pri nas manj znanih velikanov glasbe 20. stoletja (Edgard Varèse, Elliott Carter, Vinko Globokar in Toru Takemitsu) se pridružuje vse večje število tujih ansamblov za sodobno glasbo, člani slovenskih simfoničnih orkestrov ter uveljavljene komorne skupine in pevski zbori.

Festivalski spored redno snema in prenaša Radio Slovenija, posnetke koncertov pa predvajajo tudi tuje radijske postaje BBC 3, Nizozemski radio in druge.

Za dosedanje delovanje je Pihalni kvintet Slowind leta 1999 prejel Župančičevo nagrado, nagrado Prešernovega sklada leta 2003 in Betettovo nagrado leta 2013.

Andrea Rucli

Andrea Rucli je diplomiral na Konservatoriju L. Cherubini v Firencah z najvišjo oceno in pohvalo pod mentorstvom prof. A. Specchija. Po uspehih na številnih tekmovanjih (Alberga, Como, Aversa in drugih) se že tri desetletja posveča solističnemu in komornemu muziciranju, pri čemer sodeluje z najvidnejšimi imeni koncertnih prizorišč. Deset let je deloval v duu s priznanim ruskim pianistom K. Boginom, že nekaj let pa se intenzivno prijateljsko in umetniško družijo z violistom in skladateljem V. Mendelssohnom. Sodeloval je na

prestižnih festivalih komorne glasbe v Portogruaru, v Vicenzi (Settimana Musicale al Teatro Olimpico di Vicenza), v Kuhmu na Finskem, kamor se letos vrača že enajstič, pa v Sankt Peterburgu (Teater Ermitage), Sound Jerusalem v Izraelu, na Festivalu Pontino, Cantieri v Montepulcianu in drugod.

Z ansamblom I cameristi di Verona je snemal komorna dela E. Chaussona, Dvořakova dela za klavir štiroročno s K. Boginom in Schumannovi *Sonati* ter *Romance* Clara Schumann z violinistom L. Deganijem. V njegovi diskografiji najdemo tudi nekaj premiernih posnetkov, in sicer *Kvartet* D. Zanettovicha ter dela ruske skladateljice Elle Adaiewske, kar je zbudilo širše zanimanje strokovnih krogov; leta 2011 je izšla druga zgoščenska ruske avtorice za založbo Dynamic.

V letih 2010 in 2013 je nastopil na Concerti del Quirinale v direktnem prenosu tretjega programa RAI, zelo pomemben pa je tudi njegov prispevek v projektu V. Mendelssohna *La Pantomima Rinata* v produkciji Gaggia 2006, rekonstrukciji Mozartove *Pantomime K. 446* s posebej za to priložnost napisano *Commedio dell'arte*, ki jo je prispeval Q. Principe.

Andrea Rucli je nedavno debitiral na Dunaju s tamkajšnjim orkestrom Koncertnega združenja.

Z velikim veseljem napovedujemo:

26. februar 2016 ob 19.30

Dvorana Union, Maribor

3. abonmajski koncert Orkestrskega cikla in za izven

ČEŠKA FILHARMONIA

Dirigent: Jiří Bělohlávek

Spored: B. Smetana, A. Dvořák

14. december 2015 ob 19.30

Dvorana Union, Maribor

2. abonmajski koncert Komornega cikla in za izven

EVA-NINA KOZMUS, flavta

KARMEN PEČAR, violončelo

MOJCA ZLOBKO VAJGL, harfa

Spored: J. Ibert, M. Bruch, G. Rossini, C. Debussy,

N. Paganini, M. Ponce, F. Godefroid, M. Ravel, A.

Oelschlegel

6. december 2015 ob 20.00

Narodni dom Maribor, Velika dvorana

Premiera, predstava za izven

Miro Gavran: **SLADOLED**

Igrata: Zvezdana Mlakar, Iva Krajnc

Režija: Samo M. Strelec

Produkcija: Narodni dom Maribor

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor: vsak delavnik od 10.00 do 17.00, v soboto od 9.00 do 12.00 ter uro pred vsako prireditvijo. **Dvorana Union:** uro pred vsako prireditvijo. • (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122
• vstopnice@nd-mb.si • <http://nd-mb.kupikarto.si/> • Naklada: 200 izvodov • Brezplačen izvod

VEČER
RADIO CITY

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

www.nd-mb.si

si RADIO SI
Medijski pokrovitelj